

THE FUNDAMENTAL ELEMENTS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Constantina Anca BORDUȘANU

**PhD. C., The National School of Political and Administrative Studies,
Bucharest**

ABSTRACT:

THE PAPER EXPLORES THE MAIN CONCEPTS AND STRUCTURES OF PUBLIC ADMINISTRATION, WITH AN EMPHASIS ON ITS ROLE IN THE EFFECTIVE MANAGEMENT OF PUBLIC RESOURCES AND SERVICES. THE ESSENTIAL FUNCTIONS OF PUBLIC ADMINISTRATION ARE ANALYZED, SUCH AS THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICIES, COORDINATION BETWEEN THE VARIOUS LEVELS OF GOVERNMENT AND ENSURING COMPLIANCE WITH THE PRINCIPLES OF TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY. CONTEMPORARY CHALLENGES FACING PUBLIC ADMINISTRATION ARE ALSO DISCUSSED, INCLUDING ADAPTING TO DIGITALISATION, CRISIS MANAGEMENT AND THE NEED FOR REFORMS TO IMPROVE EFFICIENCY AND EQUITY. THE PURPOSE OF THE PAPER IS TO HIGHLIGHT THE IMPORTANCE OF A WELL-STRUCTURED PUBLIC ADMINISTRATION ORIENTED TO THE NEEDS OF CITIZENS.

KEYWORDS: PUBLIC ADMINISTRATION, PUBLIC POLICIES, TRANSPARENCY, ACCOUNTABILITY, EFFICIENCY, DIGITIZATION, REFORMS, PUBLIC SERVICES, GOVERNANCE, RESOURCE MANAGEMENT.

Conceptul de administrație publică

Etimologic, termenul de administrație provine din limba latină, unde "administer" are corespondent pentru limba română: *agent, ajutător, servitor, instrument*, iar verbul "a administra" are semnificația de *a ajuta, a conduce, a dirija*. Cuvântul "administer" este în cele mai multe cazuri sinonim cu "minister" și s-a format din :

- rădăcina "minus"- "minor"- cu sensul de *mai puțin și din*;
- prefixul "ad" care arată direcția , sensul și subliniază starea de inferioritate în raport cu "magister" care se traduce prin *cel care comandă, superiorul, seful ierarhic*, cuvânt format din "magis", care înseamnă *mai mult*.

Dicționarul limbii române explică verbul "a administra" prin a conduce, a cârmui, iar substantivul "administrație" prin totalitatea autorităților administrative existente într-un stat, secție sau serviciu, care au în competență probleme administrative ale unei instituții sau agent economic.

Dictionary of American Government and Politics, editat în 1988, reține pentru cuvântul "administration" următoarele sensuri:

- conducerea și îndrumarea afacerilor guvernelor și instituțiilor;

- totalitatea oficialilor din aparatul guvernamental;
- executarea și implementarea politicii publice;
- timpul în care se află în funcție un șef executiv (președinte, guvernator sau primar).

În limbajul cotidian termenul "administrativ" este utilizat în mai multe sensuri, printre care:

- conținutul principal al activității puterii executive a statului;
- sistemul de autorități publice care înfăptuiesc puterea executivă;
- conducerea unui agent economic sau instituții social-culturale;
- un compartiment (direcție, secție, sector, serviciu, birou) din unitățile economice sau social-culturale.

Paul Negulescu în "Tratat de drept administrativ" (vol. 1, Institutul de grafice E. Marvan, București, 1934), pornind de la necesitatea realizării rolului statului în organizarea și conducerea societății, consideră că cercetările teoretice asupra termenului de administrație publică trebuie să vizeze clarificarea noțiunii de administrație publică, luată ca formă de exercitare a puterii executive în stat, a modului în care trebuie să fie organizată realizarea ei în practică¹.

Dictionary of American Government and Politics reține pentru "public administration" următoarele explicații:

- a) funcția executivă în guvern; executarea (aplicarea) politicii publice;
- b) organizarea și conducerea poporului și a altor resurse pentru atingerea obiectivelor guvernării;
- c) arta și știința conducerii aplicată la sectorul public

Sfera noțiunii de administrație publică este mai largă decât cea a managementului public (conducere publică), întrucât prima nu se limitează la management, ci include condițiile politice, sociale și legale care influențează conducerea instituțiilor publice.

Există o serie de definiții date administrației publice, insistându-se pe diferite aspecte ce caracterizează acest domeniu de activitate, printre care:

- a) rolul de mijloc: administrația este activitatea prin care se realizează scopurile și obiectivele guvernului (John Carson și J. P. Harris); sau administrația publică ca domeniu de activitate, este în principal preocupată de mijloacele pentru implementarea valorilor politice (John Piffner și Robert Presthus, Nicholas Henry);
- b) identificarea administrației publice cu ramura executivă a guvernării (James W. Davis); sau administrația este activitatea activă, cea de "afaceri" a guvernului, preocupată cu punerea în aplicare a legii, care este realizată de corpurile legislaive (sau alte autorități) și interpretată de curțile de judecatori, prin procesul de organizare și conducere (Dwight Waldo);
- c) Felix și Lloyd Nigro dezvoltă definiția administrației publice în cinci elemente:
 - 1) este un efort al unui grup care cooperează într-un cadru public;
 - 2) acoperă cele trei ramuri-executivă, legislativă și juridică și relațiile dintre ele;
 - 3) are un rol important în formularea politicii publice și de aceea, reprezintă o parte a procesului politic;
 - 4) este diferită de administrația privată prin trăsături semnificative;

¹ În acest sens, a se vedea și Charles Debbasch, *Fonction administrative et missions de l'administration*, în Science administrative. Administrations publiques, Paris, Librairie Dalloz, 1975.

- 5) este asociată îndeaproape cu numeroase grupuri private și de indivizi².
- d) Este de remarcat și poziția lui David Rosenbloom, care, constatând varietatea definițiilor date administrației publice concluzionează, susținând pe de o parte necesitatea unei definiții acceptate de către specialiști iar pe de altă parte demonstrând că aceasta nu este o disciplină de sine-stătătoare, studiul ei incluzând demersuri ale științelor politice, sociologiei, economiei, psihologiei și administrării afacerilor³

Analizând aceste definiții, Ioan Alexandru concluzionează că ele cuprind următoarele coordonate:

- administrația publică implică o activitate ce se corelează cu politica;
- tinde să fie concentrată în ramura executivă a guvernării;
- diferă de administrația privată;
- este preocupată de aplicarea legii.

Definiție: Administrația publică este acea activitate realizată de către autoritățile abilitate ce constă în principal în organizarea și asigurarea executării, dar și în executarea nemijlocită a legilor, a tuturor actelor normative și ale celorlalte acte emise de autoritățile statului de drept.

Această definiție ilustrează:

- poziția administrației în cadrul diferitelor activități ale autorităților statale sau ale comunităților locale;
- individualizarea autorităților abilitate ca autorități ale administrației publice;
- existența componentelor esențiale ale administrației publice: - elementul structural-organic și elementul funcțional.

Administrația statului de drept se deosebește în esența ei de administrația statului totalitar. Astfel, administrația statului totalitar este:

- la dispoziția puterii unice
- organizată centralizat și unitar la nivelul întregii comunități naționale.

Ea constituie permanent o "administrație de stat", sfera privatului este complet eliminată și există o subordonare totală față de politic.

Administrația statului de drept se caracterizează, în esență, prin:

- descentralizarea serviciilor administrative și autonomia administrativă, în condițiile separației puterilor;
- structurile organizatorice și funcționale ale administrației sunt constituite atât la nivelul statului ca administrație publică centrală sau teritorială de stat, cât și la nivelul comunităților locale ca administrație publică locală;
- are o relativă independență față de sfera politicului, dată atât de caracterul birocratic (de specializare a aparatului) cât și de stabilitatea funcționarilor.

Premise istorice ale conceptului de administrație (succinte precizări)

Originile conceptului de administrație publică se află în interiorul statului. Aristotel este primul filosof care a făcut distincție între cele trei forme de exprimare a puterii, care, în limbajul epocii moderne se identifică cu puterea legislativă, executivă și judecătorească. Diferențierea formelor de putere n-a putut căpăta relevanță practică decât începând cu Iluminismul (anterior,

² A se vedea Ioan Alexandru, *Drept administrativ*, Editura Omnia, Brașov, 1999, p. 26

³ David H. Rosenbloom, *Public Administration*, Random House, New York, 1989 p. 3-36

statul absolutist concentra toate formele de putere la nivelul unei persoane - personalizarea puterii), întrucât se impunea ca libertatea individuală să fie garantată în raport cu statul absolut. Această garantare a libertății individului nu era posibilă decât în contextul separării organizaționale a celor trei puteri. Se impunea, deci, trecerea de la stadiul în care activitățile statale ca întreg erau numite "administrație" (sau guvern) la stadiul în care administrația devine doar o componentă a executivului (separat de legislativ și judecătoresc), stadiu în care se produce o diminuare a sferei conceptului de administrație.

În sec. XVIII și XIX, principiul separației puterilor își găsește consacrare în constituțiile europene, însă, funcționalitatea principiului este în multe cazuri restricționată, existând o discrepanță între funcțiile reale și realizarea puterilor. Acest fapt a determinat două conotații pentru administrația publică: una cu sensul de administrație materială și una cu sensul de administrație organizațională.

Administrația publică în sens material exprimă specificul activității administrative a statului; ea reprezintă o serie de activități diverse ale agenților statului, însărcinați cu atribuțiuni în numele statului.

Administrația publică în sensul organizațional, este totalitatea organelor administrative, altele decât organele legislativului, sistemului judecătoresc și guvernului.

Se impune deci, concluzia că administrația publică, ca domeniu al sistemului social, ca realitate socială distinctă, se constituie în procesul de separare a puterilor în stat, conceptul de administrație publică cu ambele sale semnificații, reprezentând reflectarea într-o sinteză de maximă generalizare a acestui domeniu. Prin urmare, este necesară și distincția între administrația publică - disciplină de studiu și administrația publică - realitate socială, prima nereprezentând altceva decât un produs al cunoașterii, pe baza unor metode de investigare specifice a realității administrației publice.

Rolul administrației publice

Administrația publică este activitatea ce constă în organizarea și asigurarea executării, dar și în executarea nemijlocită a prevederilor Constituției, ale tuturor actelor normative și a celorlalte acte juridice emise de autoritățile statului de drept. Acest tip de activitate este realizat de autoritățile administrației publice.⁴

Caracteristici generale ale administrației publice

Henri Puget formulează aceste caracteristici în lucrarea "Les institutions administratives étrangères":

a) administrația constituie un corp intermediar, creat în vederea acțiunii; ea este construită pentru a acționa. Fiind un corp intermediar, administrația publică prezintă prima caracteristică: este subordonată. Subordonarea se manifestă în raporturile cu guvernul, care-i prescrie ce trebuie să facă, îi numește șefii, îi furnizează mijloacele. Într-o societate civilizată, administrația este subordonată legii, dreptului, care :

- îi stabilește obiectivele;
- îi fixează limitele;
- îi impune respectarea unor garanții.

Ea are o relativă autonomie, manifestată prin:

⁴ Vezi și Ioan Alexandru, *Administrație publică. Teorii Realități. Perspective*. București, Lumina Lex, 1999.

- a'. existența unor regulamente proprii în virtutea cărora acționează (fie referitoare la coordonarea și organizarea activității, fie la personal);
- b' deținerea unor puteri de care nu dispun persoanele private: puterea de rechiziție asupra oamenilor și bunurilor, puterea de a percepe impozite și taxe, de a utiliza oamenii pentru serviciul militar, de a expropria bunuri imobiliare;
- c' independența în aprecierea oportunității (se conformează legii, dar are capacitatea exclusivă de a aprecia dacă, în circumstanțele care se prezintă, ea trebuie să acționeze sau să se abțină) reprezintă elementul central al independenței relative a administrației publice.

Posibilitățile sale de acțiune cresc și în situațiile în care:

- survin evenimente excepționale;
- nu are prescripții imperative.

Administrația îndeplinește două mari categorii de sarcini:

- unele de execuție
- altele de elaborare

Executarea: implică interpretarea unor texte, căutarea și executarea mijloacelor, coordonarea între activități diverse și procedee diferite, adaptarea mijloacelor la împrejurări.

Elaborarea comportă pregătirea de către administrație a textelor care devin obligatorii pentru ea, o dată ce sunt acceptate de guvern sau organele legislative. Relativa autonomie a administrației îi conferă un anumit grad de putere: dacă administrația atinge un înalt grad de putere, ne situăm într-un regim birocratic, al unei birocrății omnipotente, regim care îngreudește sau suprimă libertățile individuale: regim autoritar, regim totalitar, regim distatorial (a se vedea Fr. Hayek, *Drumul către servitute*)

b) A doua caracteristică este aceea că administrația este ierarhizată și ordonată.

Ierarhizată: divizată pe verticală și în tranșe orizontale, în grade sau etaje - organul superior exercită autoritate și control asupra celor inferioare și este supus autorității organului superior, dacă acesta există.

Ierarhia administrativă imită ierarhia militară și este un procedeu ce asigură coeziunea și disciplina administrației; ea permite guvernului să dețină controlul asupra administrației, iar în interiorul administrației, facilitează repartizarea responsabilităților și supravegherea executării.

Controlul asupra administrației poate fi: administrativ - ierarhic și judiciar (verifică legalitatea deciziilor și nu oportunitatea acestora).

Erorile și abuzurile administrației pot fi denunțate de persoane, pot genera manifestații, intervenții în parlament, să antreneze chiar și căderea unui guvern.

c) În toate țările, administrația nu este numai subordonată și ierarhizată, ea este remunerată, civilă, laică, egalitară.

Remunerată: toate funcțiile publice sunt plătite cu salarii, cele gratuite sunt o excepție;

Civilă: administrația publică este despărțită de cea militară, în perioadele de normalitate; numai în cazuri excepționale, administrația militară intervine legalmente în materie civilă, în urma unei relații deschise cu autoritatea civilă sau după proclamarea stării de urgență. Unii militari sunt însărcinați în funcții civile de autoritate, în perioade de criză sau dictatură;

Laică: pentru că folosește un personal care nu este clerical și care nu intervine direct pentru asigurarea unor nevoi religioase. Există țări în care laicitatea nu se manifestă în întregime, unde cultul are caracter de serviciu public, chiar de învățământ(De exemplu, în

Anglia, unde Biserica Anglicană este recunoscută ca biserică de stat, spre deosebire de Italia și Spania care au un organ concordiar);

Egalitară: furnizează servicii tuturor, fără a face distincție de origine, rasă, religie, apartenență politică (principiu care nu este întotdeauna și pretutindeni aplicat)

d) administrația este în toate țările formalistă, scrisă și birocratică;

Scrisă: are la bază documente, fapte, decizii, consemnate în scris;

Formală și birocratică: este organizată în birouri (subgrupe organizaționale) și supusă unor regulamente speciale.

e) Administrația este permanentă, ea necesită din ce în ce mai multă cunoaștere și tehnicitate. Deși folosește și agenți temporari sau persoane alese, regula este că administrația folosește îndeosebi funcționari permanenți, prin permanența funcționarilor asigurându-se continuitatea administrației. Se produce o specializare accentuată a administrației, ca urmare a creșterii volumului de sarcini și gradului de tehnicitate și cunoaștere pe care aceste sarcini îl implică.

f) Administrația este compartimentată vertical și orizontal:

- este divizată în grupe de servicii și servicii astfel: pe ministere, în fiecare minister există un secretar general, direcții generale și direcții, servicii, birouri;
- administrația este împărțită în tranșe orizontale: administrații centrale, servicii exterioare, serviciile comunităților locale, (problema autonomiei locale și a limitelor sale).

g) Administrația publică este într-o continuă expansiune;

În toate statele se observă o creștere și o multiplicare a dimensiunilor serviciilor publice: vechile servicii (apărarea națională, poșta, transporturile) se amplifică; apar servicii noi, urmare a tendinței statului de a face față unor nevoi sociale noi, de a oferi condiții de viață mai bune, împotriva diferitelor riscuri ale vieții: aviație militară, servicii de cercetare atomică, de protecție a mediului, de educație continuă, servicii ale colectivităților, de administrație economico-financiară etc;

Trebuie remarcat faptul că există diferențieri majore între state în domeniul administrației publice precum și că este tot mai acută nevoia evitării unei tiranii administrative.

Funcțiile administrației publice în statul de drept.⁵

În cadrul sistemului social, administrația publică exercită următoarele funcții (funcții ce decurg din caracteristicile administrației publice):

A) funcția primară (principală) – determinată de poziția pe care administrația o are în raport cu puterea politică: aceea de a organiza și a asigura execuția, prin folosirea – în ultimă instanță - a autorității sau constrângerii. Această funcție are următoarele laturi:

- funcția de pregătire a deciziilor politice sau chiar de colaborare la adoptarea lor;
- funcția de organizare a executării deciziilor politice;
- funcția de executare directă, în concret - în anumite cazuri - a deciziilor politice;
- funcția de asigurare a executării deciziilor politice, care se realizează fie prin convingere, fie, la nevoie, folosind forța de constrângere;
- funcția de purtător al cererilor și necesităților membrilor societății în fața autorităților competente în adoptarea deciziilor asupra acestora.

⁵ Conform Ioan Alexandru, *op. cit.*

Toate aceste funcții sunt demultiplicări ale funcției principale.

B) funcția derivată a administrației publice, care se referă la scopurile acțiunilor desfășurate de aceasta. În condițiile statului de drept, administrația publică are drept scop îndeplinirea deciziei politice, reflectată în legi și alte acte normative ale autorităților statului și comunităților locale.

În acest plan se disting:

- funcția de instrument de conservare a valorilor materiale și spirituale ale societății (asigură continuitatea și perenitatea societății);
- funcția de organizare și coordonare a adaptărilor ce se impun datorită transformărilor ce se produc curent în evoluția diferitelor componente ale societății, îndeosebi în structura ei economică.

Pentru a-și realiza funcțiile, în conținutul procesului de conducere din administrația publică, se regăsesc, în proporții diferite, determinate de nivelul ierarhic al administrației respective, toate atributele conducerii. Astfel, administrația publică, în realizarea funcțiilor sale trebuie să prevadă și să programeze; să organizeze procesul de execuție, să decidă dar să și pregătească variante de decizii pentru decidentul politic, să coordoneze procesul de execuție, să controleze întreaga activitate de punere în execuție și realizare a valorilor politice.

Raporturile dintre administrația publică și principalele elemente ale sistemului social

Se impun analizei două tipuri de raporturi:

- A) raporturile dintre administrația publică și principalele elemente ale sistemului politic
- B) raporturile administrației publice cu mediul juridic.

A) Realizăm o analiză a acestui raport dintre administrația publică și principalele elemente ale sistemului politic pe baza situației din România, în condițiile reconstrucției statului de drept.

a. raporturile dintre administrația publică și partidele politice: sunt reflectate în Constituție și celelalte acte normative ce reglementează activitățile administrative. Este de menționat că suveranitatea națională aparține exclusiv poporului român care o exercită prin organele sale de reprezentare și prin referendum.

Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu (art.2 din Constituție), iar în condițiile în care pluralismul reprezintă o garanție și o condiție a democrației constituționale, partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea numai în condițiile legii, ele fiind menite a contribui la definirea și exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației (art. 2 din Constituție). Textul art. 37 din Constituție consacră ideea că activitatea politică nu se supraordonează administrației publice (așa cum se petrec lucrurile în statul totalitar). Chestiunea este valabilă și pentru partidul care devine majoritar în parlament, întrucât parlamentarii și senatorii exercită un mandat în numele și în serviciul poporului (art. 66 din Constituție) și nu în numele unui partid. Precizarea este valabilă și pentru consilierii locali. Administrația publică trebuie să fie apolitică, în sensul insubordonării față de partidele politice, inclusiv față de partidul de guvernământ;⁶

⁶ Revizuirea Constituției modifică unele articole (atât numerotarea cât și, în unele cazuri, conținutul).

b. relațiile dintre administrația publică și puterea legislativă. Din punct de vedere funcțional, administrația publică se subordonează puterii legiuitoare, ea având rolul de a executa nemijlocit sau de a organiza executarea legii. Legislativul este autorizat să stabilească structurile organizatorice și modul de funcționare al administrației, alegând în unele cazuri sau numind autoritățile administrative și conducerea acestora. Acțiunea legislativului asupra administrației publice se poate exprima în diverse forme precum: stabilirea unor recomandări directe, interdicții, interpelări etc (art. 110-113).

B) Raportul dintre administrația publică și mediul juridic. Administrația publică nu poate fi separată de drept. Dreptul stabilește cu precizie modul de derulare a acțiunii administrației publice în vederea atingerii scopurilor și funcțiilor sale. Întreaga activitate a administrației publice îi generează subordonarea față de normele juridice, însăși rațiunea existenței sale fiind organizarea executării și asigurarea îndeplinirii acesteia. Această subordonare față de mediul juridic se fundamentează pe următoarele principii :

- principiul suveranității naționale: dacă primele două elemente definitorii ale statului - teritoriul și populația - au un caracter obiectiv - material, cel de-al treilea – suveranitatea, are caracter subiectiv - volițional și înseamnă că dreptul de comandă aparține națiunii. Dacă în cazul referendumului suntem în prezența unei forme de comandă directă, de guvernare directă de către popor, în cazul exercitării suveranității naționale prin organele sale reprezentative se poate vorbi de o guvernare indirectă, reprezentativă, ceea ce semnifică faptul că națiunea delegă dreptul de comandă unor puteri delegate, care sunt puterea legislativă, executivă, judecătorească;

- principiul separației puterilor. Celor trei puteri le corespund categorii diferite de autorități publice: puterea legislativă se exercită prin Parlament, puterea executivă prin Președinte, Guvern, autorități administrative centrale și locale, puterea judecătorească prin Curtea Supremă de Justiție, curți de apel, tribunale, judecătoria. Formele și modalitatea de realizare a acestui principiu sunt prevăzute în Constituție și legile organice. Este de reținut că puterea este unică, autoritățile exercitând-o în grade diferite;
- principiul egalității în drepturi a cetățenilor în fața legilor și autorităților publice, fără privilegii și discriminări (art. 16 din Constituție: „nimeni nu este mai presus de lege”) – excluderea privilegiilor;
- principiul consacării pluralismului în societatea românească (art. 4 și 8 din Constituție) – activitatea partidelor politice și a altor forme de asociere politică sau apolitică, trebuie să contribuie la asigurarea unității poporului, fundament al unității statului, pluralismul fiind o condiție esențială a vieții democratice.

BIBLIOGRAFIE

- Alexandru, I., Introducere în teoria administrației publice. București, Sylvi, 1997.
- Alexandru, I., Administrație publică. Teorii. Realități. Perspective. București, Lumina Lex, 1999.
- Baba, C.; Gorun, A.; Tanul, C., Anii reformei 1997-2000 în reglementări. Cluj-Napoca, 2002.
- Boboș, Gh., Teoria generală a dreptului. Note de curs. Cluj-Napoca, 1992.
- Cadart, J., Institutions politiques et droit constitutionnel, vol. 1. Paris, Economica, 1990.
- Debbasch, Ch., Science administrative. Paris, Dalloz, 1971.
- Debbasch, Ch.; Bourdon, J., Ponter, J.M., Droit constitutionnel et institutions politiques. Paris, Economica., 1990.
- Deleanu, I., Drept constituțional și instituții politice, vol. 2. Europa Nova, 1996.
- Deleanu, I., Justiția constituțională. București, 1995.
- Drăganu, T., Drept constituțional și instituții politice, vol. 1. Târgu Mureș, 1993.
- Drăganu, T., Introducere în teoria și practica statului de drept. Cluj-Napoca, Dacia, 1992.
- Duverger, M., Introduction à la politique. Paris, Gallimard, 1964.
- Duverger, M., Sociologie de la politique. Paris, P.U.F., 1973.
- Freund, J., Sociologie de Max Weber. Paris, P.U.F., 1966.
- Gorun, A., Elemente de teorie generală și filosofia dreptului. Curs. Cluj-Napoca, 2002.
- Gorun, A., Libertatea – concept și realitate. Cluj-Napoca, Argonaut, 2002.
- Gorun, A., Libertatea. Deziderat și realitate. 1996.
- Iorgovan, A., Drept administrativ, vol. 1. Hercules, 1993.
- Iovănaș, I., Drept administrativ și elemente ale științei administrației. București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1977.
- Lapierre, J.-W., L'Analyse des systèmes politiques. Paris, P.U.F., 1973.
- Laubadère, A. de, Traité de droit administratif. Paris, L.G.D.J., 1980.
- Mihai, Gh. C., Inevitabilul drept. București, Lumina Lex, 2002
- Muraru, I., Drept constituțional și instituții politice. București, Ed. Naturismul, 1992.
- Negoitță, Al., Contenciosul administrativ și elemente de drept administrativ. București, Lumina Lex, 1992.
- Negoitță, Al., Drept administrativ și știința administrației. București, Atheneum, 1991.
- Negulescu, P., Tratat de drept administrativ, vol. 1. București Ed. Marvan, 1943.
- Onișor, V., Tratat de drept administrativ român. București, Cartea Românească, 1930.
- Oroveanu, N.T., Introducere în știința administrației. București, Ed. Enciclopedică, 1975.
- Petrescu, R. N., Drept administrativ. Cluj-Napoca, Cordial Lex, 2001.
- Prisăcaru, V.I., Tratat de drept administrativ român. Partea generală. București, Lumina lex, 1993.
- Rarincescu, C. G., Contenciosul administrativ român. București, Ed. Universală Alcaly, 1937.
- Rivero, J., Pluridisciplinarité et formation dui juriste. Paris, Dalloz, 1969.
- Santai, I., Drept administrativ și știința administrației, vol. 1. Sibiu, 1992.
- Parsons T., Reflections on the place of Force in Social Problems. New York, 1964.
- Timsit, G., Théorie de l'administration. Paris, Economica, 1986.
- Vedel, G.; Delvolvé, P., Droit administratif. Paris, P.U.F., 1988.
- Vida, I., Puterea executivă și administrația publică. București, 1994.
- Weber, M., Economie et société, vol. 1. Paris, Plon, 1971.
- Weber, M., Le Savant et la politique. Paris, Plon, 1959.
- Weber, M., The Theory of Social and Economic Organization. New York, Oxford, Oxford University Press, 1947.